משה בראדערזאן

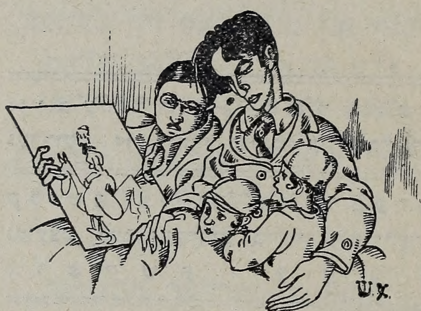
אל׳דאָס גוטס

פארלאג קולטור-ליגע / ווארשע

משה בּראדערזאן

אַל'דאָס גוטס

מעשהלעך פאַר קינדער

אילוסטרירט דורך אַרטור שיק

פאַרלאַג קולטור-ליגע / וואַרשע

איבערדרוקן פארבאטן
געדרוקט אין צוויי טויזנט עקזעמפלארן

קלישע ביי ח. גאלדבערג
געזעצט און געדרוקט ביי י. הענדלער.
וואַרשע, 1922

M. BRODERSON
POWIASTKI DLA DZIECI
WYDAWNICTWO „KULTUR - LIGE"
WARSZAWA 1922
Druk. I. Hendlera, Warszawa, Długa 26

די בלויע פאווע

שניי און טייך האָט זיך צעגאָסן,
אַלע קוואַלן — אויפגעשלאָסן
מיטן גאָלדן־שטראַלן שליסל.

האָט די פרייד פון אַלץ גערונען,
און פון אַלע זיבן זונען —
פרייד אַ פולע שיסל.

האָבן וועסערלעך געזונגען,
האָבן וועלעכלעך געשפרונגען
נאָך און נאָך אַ ביסל!

האָט זיך גאָר די וועלט צעזונגען,
און מיט בלימעלעך געקלונגען
מיט די גלעקעלעך פון בלעטלעך.

האָבן זיך געקייטלט רינגען,
זונען־רינגען און געשפרונגען
איבער שטעט און שטעטלעך.

האָט אַ מלאך גליק געקליבן,
און צו גליק אַליין געטריבן
בריוועלעך און צעטלעך.

און אַ סך שוין אָנגעשריבן —
איז אַ ווייל ער שטיין געבליבן
און געבליבן שטיין און האַרן

אויף דער האַרין — שטיין און וואַרטן
מיט אַן אָטעם מיט אַ צאַרטן:
מיט אַ שטילן שטאַרן.

איז די האַרין — תּכלת בלויער
אין איר מלכות אומגעהויער —
איז אַרויס די האַרין!

און פון מירמל־פּאַלאַץ שטילן,
און פון מירמל־פּאַלאַץ קילן,
פון דעם שניי און ווינטער־שאָטן —

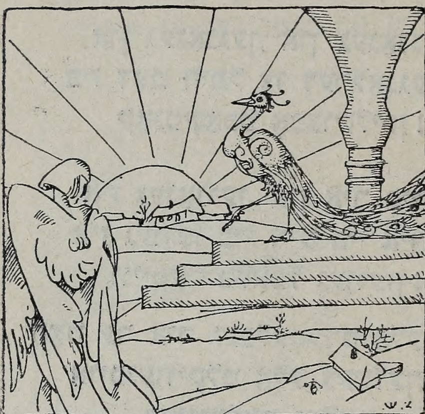
און פון ווייסע דימענט־זאַלן,
און צו זילבערנע צו קוואַלן
ביז אַצינד פאַרשאָטן —

איז אַרויס פון פּאַלאַץ דאָרטן,
און פון ווינטערדיקן גאָרטן
איז אַרויסגעטראָטן.

איז אַרויס פון שייד פון אירן
פּאַווע בלוי אין אַלע צירן
מיטן רעכטן קליינעם פיסל.

האָט די פרייד איר קלייד געשפּונען;
און פון אַלע זיבן זונען —
פרייד אַ פולע שיסל.

האָבן וועסערלעך געזונגען,
האָבן וועלעכלעך געשפּרונגען
נאָך — און נאָך אַביסל.

בלויע פּאַווע האָט דערהויבן
קרוינדל־קאָפּ צום הימל אויבן —
האָט נאָך ג ר ו י פון דעם געבלאָזן:

איז נאָך וואָלקן דאָרט געהאַנגען,
איינגעקלעמט אין קאַלטע צוואַנגען,
ווינטערדיק פאַרלאָזן —

האָט די בלויע פּאַווע פרייילעך
פאַר דעם הימל, דעם בן־מלך,
עק אַרויסגעלאָזן!

און געגאַנגען, און געגאַנגען,
און געגאַנגען, און געגאַנגען
פֿ ר י ל י נ ג — קרוינדל־קאָפּ פֿאַרריסן!

פֿון איר בלויקייט אַן אַנטציקטע,
פֿון איר בלויקייט אַ פֿאַרוויגטע
אין אַ טרוים אַ זיסן.

און געגאַנגען, און געגאַנגען
ביז דעם הימל צו דערלאַנגען —
קאַנטשאַפּט אָפּצושליסן!

איז געגאַנגען, און איר פֿירער
איז געווען ביי זייט ביי אירער
ווייסער מלאכל געוועזן!

האָט ער איר געבלעטערט בלעטלעך,
אויפֿגעוויקלט אַלע צעטלעך —
בריוועלעך געלעזן.

און פֿון איר אַן אויסגעהערטער —
האָבן גלייך אויף אַלע ערטער
אויפֿגעבליט די בעזן.

און געשטויגן, און געפֿלויגן
איז אין הימל זי פֿאַרפֿלויגן,
ווו דער הימל — איר באַשערטער.

און צעקושט זיך מיט איר חתן,
פֿריינטשאַפֿט אייביקע געשלאָסן
מיט די פֿרילינג־ווערטער.

הערט ער ליבשאַפט — בלויע קלאַנגען —
איז דער לעצטער זיך צעגאַנגען
וואָלקן דער פאַרטרערטער.

און אַ בלויקייט אויפגעגאַנגען
דעם בן־מלך האָט פאַרהאַנגען,
ווו עס כאַפּן נאָר די אויגן.

אין דעם הימל אין דעם גאַנצן
בלוי האָט אָנגעהויבן גלאַנצן —
בלויער שטראַלן־בויגן:

דאָס האָט פאַווע — בלויע כלה
הימלען אַלע, אַלע, אַלע
מיט דעם עק פאַרצויגן.

איז אַוועקגעפֿלויגן מלאך
איבער וועלט — אַ ווייט מהלך,
איבער פֿרילינג-ערד דער רונדער —

אַלע מענטשן אָנצוזאָגן,
וואָס די פֿרילינג-פֿרייד פֿאַרמאָגן,
יעדערן באַזונדער,

אַז מען זאָל אויף פֿאַווע קוקן,
און צו הימל-בלוי זיך בוקן —
צו דעם פֿרילינג-וווּנדער!

ביימעלע

עס וווינט אין פעלד אַ ביימעלע —
אַ ביימעלע אַליין.
און ס'קומען קליינע שטיפערלעך
צו ביימעלע צוגיין.

זיי קומען אָן און שפּילן זיך
מיט ביימעלע אין פעלד,
און שפּילן אין באַהעלטערלעך
פאַר גרויסינקע פאַרשטעלט.

זיי שפּילן זיך און יאָגן זיך
און טאַנצן אין דעם פעלד:
ווי גוט עס איז, ווי ווויל עס איז
צו לעבן אויף דער וועלט!

ס'איז ווויל און גוט צום ביימעלע,
צו קינדערלעך ארום.
עס שאָקלט זיך דאָס ביימעלע,
און קוקט זיך פריילעך אום.

און ס'שיינט אַ טאָג אַ ליכטיקער
אַריבּער וועלט און לאַנד,
און נעמט אַרום די שטיפערלעך
מיט בּיימעלע בּאַנאַנד.

און טייער איז און ליכטיק איז,
און שיין און מלא חן —
עס וווינט אין פעלד אַ בּיימעלע,
אַ בּיימעלע אַליין.

עס קומט דער אָוונט אָבּער אָן,
און ס'גייט די זון אַוועק,
אוי, גייען אויך די וועוועריקלעך —
די קינדער זייער וועג.

גייט משהלע און אהרעלע
און בערעלע פאַרטראַכט:
עס קומט שוין אָן, עס נעענטערט זיך,
עס פאַלט שוין צו די נאַכט.

זיי גייען צו דעם טאַטעשי,
צו מאַמעשי אַוועק —
פאַרבלייבן וועט דאָס ביימעלע
אַליין, אַליין — אַ שרעק!

אַליין פאַרבלייבט דאָס ביימעלע
אויף פינסטער און אויף קעלט:
עס בלייבט אַליין דאָס ביימעלע,
דאָס ביימעלע אין פעלד!

און בענקען בענקט דאָס ביימעלע
נאָך שטיפערלעך און פרייד,
און ס'ציטערט אים דאָס הערצעלע,
ווי נאָר דער טאָג פאַרגייט.

עס פליסטערט מיט די בלעטעלעך,
און ס'איז אים מאָדנע קאַלט
פון טויעלעך, וואָס וואַשן עס,
ווען נאַכט און פינסטער פאַלט.

באַהאַלט עס זיך אין שאָטנדלעך
פון זיך, פון זיך אַליין,
ביז — ס'קומט אַ גוטער ווינטעלע
צו ביימעלע צוגיין.

ער קומט צוגיין אַ שטי̄לינקער,
און גלעט, און וויגט עס איין.
ס׳וועט מאָרגן — זאָגט דאָס ווינטעלע —
אַ נייער טאָג וועט זיין!

עס וועלן קומען קינדערלעך
צו דיר, און אויף דער פריי
צו שפּילן זיך מיט ביימעלע,
מיט ביימעלע אויפסניי.

און ווען עס זינגט דאָס ווינטעלע
די לידעלעך פון שלאָף,
און טוליעט עס, און צערטלט עס,
און גלעט עס אָן אַ סוף,

און קעמט די גרינע בלעטעלעך
דעם ביימעלע ביים קאָפּ —
דאַן לאָזט אַראָפּ דאָס ביימעלע
די צווייגעלעך אַראָפּ.

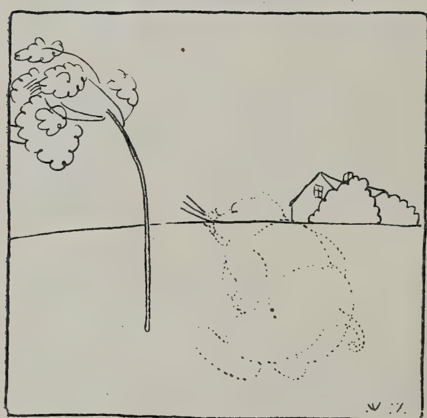
און דרעמלט איין, און ס׳חלומט אים
אַ וווּנדער אָן אַ שיִער:
עס שטייען דאָ, און ס׳וואַקסן דאָ
די קינדערלעך מיט מיר.

עס וואַקסן זיי די פיסעלעך
פון דר׳ערד אַרויס פאַרשטעקט,
און — ס׳זיינען אַלע קינדערלעך
מיט בלעטעלער באַדעקט.

שטאָט הענטעלעך גאָר צווייגעלעך,
און לעקעלעך אָנשטאָט,
עס וואַקסן גרינע בלעטעלעך,
ווי גוט, אָ, ליבער גאָט!

זיי ריידן אַלע שטום-לשון,
און ס'איז אַ מאָדנע פרייד:
און יעדן רויש פון בלעטעלעך
דאָס ביימעלע פאַרשטייט.

און ס'שטייט אַזוי דאָס ביימעלע
פון חלום שטיל באַגליקט,
פון גוטן שלאָף און ווינטעלע
פון ווינטעלע פאַרוויגט.

און ווען עס ענדיקט ווינטעלע
דאָס לידעלע באַזאַכט,
און ס'איז אינגאַנצן פינסטער שוין,
און ס'איז לחלוטין נאַכט —

און אַלע שטערן גלאַנצן שווײַ —
פֿאַרנעמט עס זיך אין וועג
אין ערגעץ אַן אַכסניאַלע,
אין ערגעץ־ווו, אַ העק,

אויף טעג און אויף חדשים לאַנג,
אויף מײַלן, מײַלן ווײַט,
אויף וועגן לאַנגע וואַנדערן
אויף וועגן פֿון דער צײַט...

און ס'בלײַבט אַלײן דאָס ביימעלע
אַ שלאָפֿנדיקע שטײן —
אין פֿעלד אַ קינדער־ביימעלע,
א ביימעלע אַלײן.

וואַלד־גלעקלעך

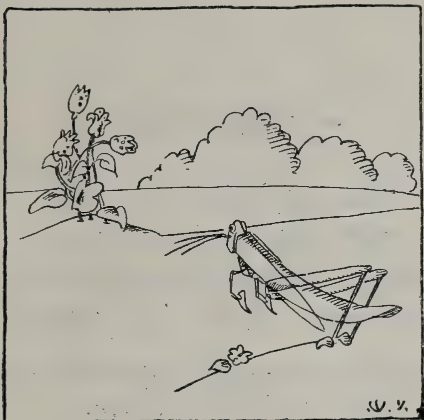
אינם וואַלד און אינם שאָטן
מיטן טראָפּן טוי דעם זיסן
לעבט אַ וואַלד־גלעקלעך־משפּחה,
קעפּלעך צו דער הויך פאַרריסן.

קומט פרימאָרגן, קומט דער אָוונט —
פייגעלעך אין צווייגן זינגען,
שווייגן אויכעט ניט די גלעקלעך,
און זיי קלינגען, און זיי קלינגען.

דאַרף זיך טרעפן, און אַנומלט,
און אַזוי־ווי פרי געקלונגען,
אַז אַ שמיד־וואָרעם פון ערגעץ
איז אַהער צום וואַלד פאַרשפּרונגען.

צי פון מזרח, צי פון מערב,
צי פון דרום, צי פון צפון —
ווייסן פייגעלעך ניט, אסור,
ווי ער האט אַהער געטראָפן

אָנגעטראָפן, און געשטעלט זיך
לעם די וואַלד-גלעקלעך צו קלערן —
זייער שטילן בלויען קלינגען
אויסצוהערן און צו הערן.

און כדי זיי ניט צו שטערן,
דעם צעקלונגענעם געזינדל
האָט ער צוגעמאַכט אַ ווײַלע
זיין צעגרילצטע שמיד-מאַשינדל —
און אויך צוגעלייגט אַן אויער
מיט אַ מינע זיס און זיסלעך,
און געשטאַנען אַן אַנטציקטער
אויף די לאַנגע הינטערפיסלעך —
אומבאַוועגלעך — אויסגעצויגן,
מיט די וואָנסעס נאָר באַוויגן,
און פאַרחידושט און פאַרוואונדערט —
נאָר געפינטלט מיט די אויגן.

און אַ ווינטל ווינטלט, ווינטלט —
אויך אַהער אַראָפּגעגאַנגען,
און עס הילכן בלומען־גלעקלעך
גליקלעך הימל־בלויע קלאַנגען.

ביז צום האַרץ איז אַזש פאַרגאַנגען
ביי דעם ווערעמל ס׳מתיקות,
און ער האָט געמאַכט מיט ליפּן:
— איצטער ווייס איך, וואָס דאָס גליק איז!

איצטער ווייס איך — ד ע ר איז גליקלעך,
דער וואָס הערט די בלומען־גלעקלעך!
ווי זעט אויס אָן זיי דאָס לעבן,
אוי, ווי שרעקלעך, אוי, ווי שרעקלעך!

און אַזוי זיך דורכגענומען,
שמיד־וואָרעם אַזוי־צו־זאָגן,
אַז אין די פאַרגלאָצטע אויגן
האָבן טרערן דורכגעשלאָגן.

און ניט אויפגעהערט צו הערן,
און מיט אייגעלעך געפינטלט.
פייגעלעך — נאָר צוגעזונגען,
און אַ ווינטל האָט געווינטלט.

האָבן וואַלד־גלעקלעך געקלונגען
זייער בלוי און פריילעך קלינגען,
מיט די קעפּעלעך געשאָקלט:
דין־גין!־דין־גין!־דין־גין!־דין־גין!

און געפּרעפּלט זייער פּרעפּלען,
מיט די בלעטעלעך געציטערט.
און גאָטס־פּערדעלע אַ רויטער
האָט זיך נעבן זיי געפּיטערט.

און אויך צוגעהערט בתמימות
זייער וווּנדערלעכן קלינגען,
ווי זיי קלינגען עס אָן אויפהער:
דין־גין! דין־גין! דין־גין! דין־גין!

ווי זיי קלינגען עס צום הימל,
יעדעס בלעטעלע צעפלאַטערט,
און זיי ווערן ניט אַנטשוויגן,
און זיי ווערן ניט פאַרמאַטערט.

און אַז אויפגעהערט דאָס קלינגען
דעם פרימאָרגנדיקן ניגון,
און אַז וואַלד־גלעקלעך געוואָרן
זיינען רויִק און אַנטשוויגן —

איז דער שמיד־וואָרעם צופרידן
נענטער נאָענט צו זיי געגאַנגען:
זיי די גלעקלעך צו דערקלערן
זיין אַנטציקונג פון די קלאַנגען.

און מיט דעה, מיט געדאַנקען
זייער האַרץ פאַר זיך צו קריגן —
האָט ער פאָרגעשטעלט זיך איידל:
— צרר — צרר — כ'האָב דעם פאַרגעניגן...

כ'האָב געהערט דאָ אייער זינגען,
אייער קלינגען, אייער ניגון,
און געטאָן האָט איר מיין וועזן
שוין — אויף אייביק שוין — באַזיגן!

וואַלד-גלעקלעך, דערהערט דעם וואָרעם —
האָבן זיך צעשאָקלט אַלע,
און גאָטס-פערדעלע בנעימות
האָט געשמייכלט צו זיין כלה.

ער האָט גוט געוווּסט, פאַרשטאַנען
שמיד-וואָרעמס געהיימע צילן,
שמיד-וואָרעמס פאַרלאַנג און ריידן,
די געפילן און זיין ווילן —

נאָר געשטאַנען, און געשוויגן!
און די וואַלד-גלעקלעך נאָך שטילער
האָבן איינע ביי די צווייטע
אַלץ געפרעגט: וואָס וויל — וואָס וויל

וואָס-זשע וויל ער, ער, דער טרילער?
וואָס-זשע איז ער טאַקע אויסן?
ניין, מיר ווייסן ניט באמת —
שווער איז אונז זיך אָנצושטויסן!

און אַזוי-ווי בלימלעך טראַכטן
אויפגעשאָקלט און צעפּרעפּלט —
האָט ער קודם זיין סורדוטל
אויסגעגליכן און פאַרקנעפּלט.

זיך אַ דריי געטאָן די וואנסעס,
זיך פאַרנויגט און איינגעבויגן,
און געזאָגט אַזוי־צו־זאָגן,
און געמאָסטן און געוואויגן:

— „כ'בין אַ שמיד־וואָרעם, אַ בחור,
„שטייען שטיי איך אין שידוכים,
„און איך האָב געזוכט מיין זיווג,
„און ביז איצטער נאָך איך זוך אים —

„און אַזוי־ווי איר געפעלט מיר,
„וואַלד־גלעקלעך, גאָר שטאַרק געפעלן,
„וויל איך, אַז מיר זאָלן חופּה
„תּיכּף איצטער טאַקע שטעלן!

„פון מיין צד איז אַלץ בשלום,
„אַלץ וועט זיין אַדורכצוקומען,
„און עס טרעפט דאָך אָפּט, אַז ווערעם
„האָבן חתונה מיט בלומען —

„איז עס ניט קיין שום מניעה
„צו דער שיינקייט פון געפילן,
„לאָמיר זשע בהסכּם כּולם
„חתונה מיט מזל שפּילן!"

אָפּגערעדט! דעם קאָפּ פאַרבויגן
אויף דעם גופל, אויף דעם האַרטן —
איז דער שמיד־וואָרעם אַנטשוויגן
שטיין געבליבן ענטפער וואַרטן.

האָבן וואַלד־גלעקלעך דערשראָקן
שטאַרקער שאָקלען זיך גענומען
און פאַרציטערטע געענטפערט:
— „מיר... מיר זיינען מיר נאָר בלומען...

„מיר — מיר ווייסן מיר פון גאָרניט,
„מיר — מיר רירן זיך פון אָרט ניט,
„מיר — מיר האָבן מיר נאָך קיינמאָל
„קיינעם ניט געשענקט אַ וואָרט ניט...

„מיר — מיר האָבן הערצער אַנדערש,
„און אויך אַנדערע געדערעם!...
„ווי־זשע קאָנען מיר, אַ שטייגער,
„האָבן חתונה מיט ווערעם!"

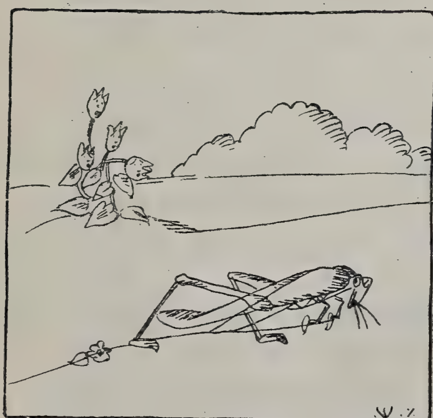
דאָס דערהערט, די ווערטער לעצטע
איז ער אויפגעפלאַמט געוואָרן,
און אין שמיד־וואָרעם צעפלאַקערט
איז געוואָרן גרויס דער צאָרן:

— „טאַקע!" האָט ער אויפגעציטערט
מיט די דאַרע פיס געציטערט —
„טאַקע! גאַנץ גערעכט! ס'איז אמת!"
האָט געשטאַמלט ער פאַרביטערט.

— „טאַקע — ס'פּאַסט אייך ניט דער יחוס!
„ס'פּאַסט אייך ניט אַ שמיד — אַ שמידער!
„ס'איז ניט גוט — אַן אַרבעטאָרער!
„שמיד־וואָרעם איז אייך דערווידער?!

„וואָס איז, כ׳בעט אייך, אייער גרויסקייט —
„פון די לידער, פונם קלינגען,
„וואָס איר דינגט זיך שטענדיק סוחריש,
„וואָס איר האַלט זיך נאָר אין דינגען?

„דין-גין! דין-גין! דין-גין! דין-גין!"
האָט ער זיי געקרימט געלונגען
און אין כעס אָן אַ „גוטן"
איז ער שנעל אַוועקגעשפרונגען.

אָטאָ דאָס איז עס אינגאַנצן,
וואָס געהאַט אייך צו דערציילן —
די באַליידיקונג ביי גלעקלעך
האָט זיך ניט געטאָן פאַרהיילן.

אין דעם אָוונט, אין דעם זעלבן
האָט מען שוין געהערט דאָס קלינגען
פון די וואַלד־גלעקלעך די בלויע:
דין־גין! דין־גין! דין־גין! דין־גין!

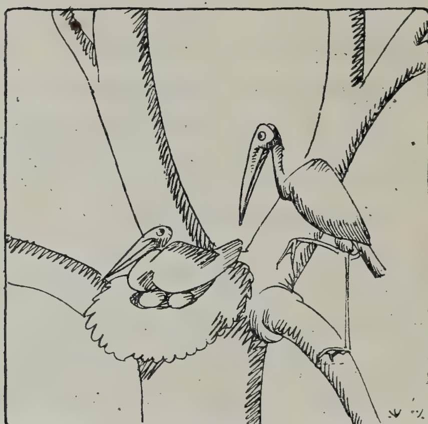
בושל

אויף אַ בוים און אויף אַ דאָרן,
אויף אַ דאָרן, אויף אַ הויכן,
אַז ס׳איז שווער אַהין צו קומען —
צו דער הויכקייט אָנצושפּאַרן,
אויף אַ בוים און אויף אַ דאָרן
האָט דער בושל לאַנגער שנאָבל
אויסגעבויט זיין נעסט.

און די נעסט — אַ גרויסער טעלער,
קיילעכדיק אַרומגענומען —
פעסט אַריינגעזעצט אין צווייגן, —
ווינט ניט קאָנען זאָל גאָר קומען
צו דער נעסט, צום גרויסן טעלער,
און ניט ווערן אויפגענומען
זאָלן פרעמדע געסט.

זיצט זיך בושל, בושעליכע
זאַלבאַנאַנד — מען האַלט אין ריידן,
און מען שמועסט זיך געלאַסן
פונם גיהנם און גן־עדן,
און מען וואַרעמט אויס די אייער,
אויסגעהאַלטן און באַשיידן,
ווי ס׳באַדאַרף צו זיין!

בושל איז אַ קנאַפּער ריידער,
שטייט ער שעהן לאַנג, כסדר,
און ער הערט זיין ווייבלס שמועס
וועגן פעדערן און קליידער,
וועגן יחוס, וועגן אירן —
בושל איז אַ קנאַפּער ריידער,
טראַכט ער נאָר אַריין!

טראַכט ער, טראַכט ער, און פאַרטראַכט
פון געמויזעכץ, שאַלעמויזן,
פון דער סאַדזולקע דער טיפער,
פון איר רוגזדיקן ברויזן...
און פון שנייען פאַראַיאָרן,
און פון זיינע קורצע הויזן
אויף די לאַנגע פיס.

און עס ווערט איה וואָס ניט ניחא,
אָן אַ תּכלית אַלץ — ניט ניחא,
הויבּט ער אָן די פיס צו בּייטן —
טרעט ער אויף זיין בּושעליכע
און פאַרענטפערט זיך פאַר ווייבּל
אויף העברעיִש: „סליחה! סליחה!"
לאַקריצדיק און זיס.

שמייכלט בּושעליכע: „ס'טרעפט זיך...
זאָל עס זיך אַזוי ניט טרעפן!"
און זי גענעצט זאַט און בּרייטלעך,
און דעם שנאָבּל טוט אַן עפן:
„נעם זיך ניט אַזוי צום האַרצן!..
„זאָל עס זיך אַזוי ניט טרעפן,
„ווי עס טרעפט צומאָל!.."

בּעט דער בּושל לאַנג זי איבּער:
„פלי זיך, פלי שפּאַצירן ליבּער!—
„דו בּיסט מיד... און איך בּין — גאָרניט...
„אויף די אייער לאָז מיך איבּער!
„איך וועל שוין מיין חוב דערפילן!.."
בּעט דער בּושל לאַנג זיך איבּער
מיט אַ מילדן קול.

הויבּט זיך בּושעליכע אויפעט
פון געזועס, פון נעסט פון אירן,
ציט זי האַלז, און פיס, און שנאָבּל,
און זי הויבּט זיך אָן צו רירן
אינם וועג אַריין צום טייכל,

אינם וואַסער צו שפּאַצירן,
אינם שפּיגל־נעץ.

טוט אַ זעץ זיך תּיכּף בּושל
אויף די אייער הייס און וואַרעם,
מיט אַ פלינקקייט, מיט אַן אימפּעט —
גאָט אין הימל זיך דערבּאַרעם! —
און פאַרטרוימט זיך, און פאַרטראַכט זיך,
טוט אַ זעץ זיך — ס'איז נאָך וואַרעם,
אָבער ס'אַראַ זעץ!

אונטער זיך געמאַכט אַ חורבן!
בּושל ווייסט נאָך גאָרניט אָבער
ס'אַראַ גאָב ער וועט באַקומען
פון דער פלוניתטע דער גראָבער,
ס'אַראַ גאָב זי וועט אים געבן,
בּושל ווייסט נאָך גאָרניט אָבער,
און ער זיצט, און טראַכט.

טראַכט ער טראַכטונגען פאַרשיידן,
וועגן לייטערלעך און דראַבּעס,
וועגן אייביקן גן־עדן,
און מאכלים נאָר פון זשאַבּעס
לעבעדיק און צוגעפּרעגלט,
און פון יום־טוב — כּולו־שבת -
אויגאַנעס פאַרמאַכט...

און אַז צוגעמאַכט די אויגן —
ווייסט שוין גאָרניט, ווייסט שוין קנאַפּער
ווו ער האַלט איצט, ווו ער איז עס,

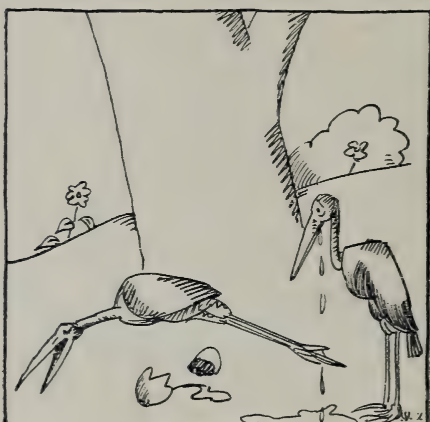
עפנט ער זיין שנאָבל־קלאַפּער,
אויף איין פוס ער שטייט געצויגן,
און די לופט עס טוט אַ כאַפּ ער,
און ער קלאַפּט און זינגט.

— זינגט מיט אים דער גאַנצער אויר...
און אַ קראָ טוט זיך באַמיען
אים צו העלפן אין נגינה,
און די קולות שטאַרק צו ציען,
קראַקען מיט די גאַנצע כוחות — —
און אויף קלאַפּערײַ צופליען
בושעליכע קומט.

קומט מיט זשאַבעלע אין שנאָבל...
און צופרידן אָן אַן ערך,
און — — דערזען, וואָס פאָרגעקומען,
מאַכט זי גוואַלדן: „אַלטער תרח!
„ווײַ איז מיר, צו מאַמעס יאָרן!
„אוי, וואָס זע איך! אוי, וואָס הער איך!"
בושל, נעבעך, שטומט —

קומט צו זיך, און קוקט זיך אום׳עט,
אומעטיק און פול מיט טרערן,
און עס עפנט זיך ניט שנאָבל
עפּעס פּרוּוון צו דערקלערן,
און מיט האַרצן, און מיט שווערן
ווײַל ער ניט דער וועלט געהערן —
פאַלט פון בוים אַראָפּ...

און די בושעליכע, געבעך,
קלאַפּט זיך קאָפּ אָן בוים פאַר ווייטאָק,
יאָמערט אויפן קול און קלאָגט זיך:
„ווען איז מיין לעבן נייטיק?!"
און אויף טויט דערגייט זיך יאָרן
פאַר דעם בושלדיקן ווייטאָק·
און צעקלאַפּט דעם קאָפּ...

אָט אַזוי ווערט עס אַ חורבן
אויף אַ בוים, און אויף אַ דאַרן,
וווּ ניט לייכט איז צוצוקומען,
צו דער הויכקייט אָנצושפּאַרן,
אויף אַ בוים, און אויף אַ דאַרן,
וווּ דער בושל, שנאָבל־קלאַפּער
האָט געהאַט זיין נעסט.

און די נעסט — אַ גרויסער טעלער,
קיילעכדיק אַרומגענומען,
פעסט אַריינגעשטופּט אין צווייגן —
ווינט נישט קאָנען זאָל גאָר קומען
צו דער נעסט — צום אייער־טעלער —
און ניט ווערן אויפגענומען
זאָלן פרעמדע געסט! —

דאס טעלערל פון הימל

שטייט אַ זילבער־ביימעלע,
און ביים ביימעלע
שטייט אַ ליכטיק יינגעלע —
שפּילט זיך מיט אַ רינגעלע
דאָס יינגעלע ליימעלע:

גראָבי גראָבט אַ גריבעלע,
בויען בויט אַ שטיבעלע
און אַ היימעלע —
דאָס לבנה־יינגעלע
ליימעלע!

קלעפּט זעמדעלע צו זעמדעלע,
און שטיינדעלע צו שטיינדעלע —
אַ פּאַלאַצל אַ חנדעלע!

שפּילט ליימעלע
לעם ביימעלע
אין אַ זיידן העמדעלע.

זאָט גראָבט ער אויס אַ גריבעלע,
וועט עס זיין אַ גערטעלע —
אַ טייער ערטעלע
פאַר אַ ציבעלע...

די ציבעלע

וועט ליבע שפּילן — אַ ליבעלע,
אַ ליבעלע
מיטן הימעלע,
מיט אַ בלימעלע!

און דערנאָך, און דערנאָך,
און דערנאָכעלע —
וועט זיין אַ מזלדיקע וואָך,
אַ לבנהדיקע וואָכעלע.

— נאָך אַ ביסעלע, נאָך אַ האָרעלע —
וועט זיין אַ ליכטיק יאָרעלע.

נאָך אַ האָרעלע, און נאָך אַ האָר —
אַזוי ביז הונדערט צוואַנציק יאָר
שטייט אַ זילבער-ביימעלע,
און ביים ביימעלע —
אַ ליכטיק יינגעלע,
אַ לבנה-יינגעלע,
ליימעלע.

האָט ליימעלע אַ פּנימל אַ בלייכן:
אויפן שטערנדל אַ זילבער-צייכן,
אין אייגעלעך — אַ גלאַנץ אַ ווייכן —
פון לבנהלע
אַ מתנהלע!

האָט ער אַלץ אַמאָל, אַמאָל
געהערט און אַלץ פאַרשטאַנען:
יעדן פויגל-צוויטשער, קלאַנג און קלימפּער,
יעדן שאָרך, און רויש, און קול,
יעדן פּליסטער, יעדן זום,
יעדן מורמל, יעדן ברום
האָט פאַרנומען ס'אויער-לעפּעלע,
יעדן קלאַפּ און יעדן קלעפּעלע —
אַלץ פאַרנומען מיטן קעפּעלע,
מיטן הערצעלע,
יעדן שמאַרץ און יעדן שמערצעלע
פאַר—שטאַ—אַ—אַנען!

איצטער ווייס ער ניט פון וואַנען און ביז וואַנען,
איצטער ווייס ער ניט פון דאַנען און ביז דאַנען.

אַלץ — פאַרגעסן!
ווייל אַ מלאכל אַזאַ איז דאָך פאַרהאַנען —
דער מלאך פּימפּער.
ווערט אַ קינדעלע צו וועלט געבוירן,
קומט צופליען מלאך פּימפּער
גיט מיט פינגערלעך אַ קלימפּער
און אַ שנעל אין נעזל —
ווערט ס׳געדעכעניש פאַרלוירן!

אַלץ פאַרגעסן! אַלץ — פאַרגעסן!
טרינקען ווילט זיך ניט, ניט עסן
נאָך מלאך פּימפּערס שנעל אין נעזל!

גוט נאָך — וואָס אין נעזל ניט געטראָפן,
ניט אין מײַלכל אָפן
נאָר אין ליפּל —
אין דאָס אויבערשט ליפּל,
אין דער מיטן,
און אַן אומגליק אויסגעמיטן!

איז אַ שפּעלטל דאָ אין אויבערשטן אין ליפּעלע
איינגעזעסן, איינגעגעסן —
ווייל ליימעלע פון דעמאָלט ניט פאַרגעסן,
מאַכט ער אויף זיין טיכעלע אַ קניפּעלע —
ליימעלע,
וואָס ביים זילבער-ביימעלע.

ס׳יינגעלע ליימעלע
האָט אויף זיין ערדעלע:

אַ גאָטס־פערדעלע,
און אַ גאָטס־בהמהלע —
אַ משה רבינו־קיִעלע,
אַ פליגל־פיִעלע,
און שעפעלעך
אין גילדערנע פאַנטעפעלעך —
הימל־ציִערלעך,
פליִערלעך,
ווי ער!
ביי אים אין גערטעלע:
זאַמדן־לעקעכלעך און אַ טערטעלע,
און אַ טויען־קווערטעלע,
און באַרעלעך און עפּעלעך,
און פייגעלעך־צוויטשערלעך,
קוויטשערלעך,
לופטן־גליטשערלעך!
און אין די טעשעלעך:
קליינינקע פלעשעלעך,
און שטיקעלעך,
שטריקעלעך
און טיטשערלעך —
מעשענע קנעפּעלעך,
און בענדעלעך,
און שפּענדעלעך,
און ברעקעלעך
טשוועקעלעך
צו בויען
פּאַלאַצן אין בלויען —

ביי אים אין פּאַלאַצל פאַרהאַנגען:
שוואַנען ווייסע, ווייסע שוואַנען!
און טייבעלעך ווייסע,
און מאַלע נאָך ווער —
אַ קשיא אויף אַ מעשה!
און בלימעלעך, און בלימעלעך, און בלימעלעך!
און גאָלדן־קערנדלעך,
און אַלע שטערנדלעך,
און אַלע זיבן בלויע הימעלעך,
און אַלע ווינטעלעך
געזינטעלעך!
איבערציילן — שווער!

ווער־זשע פעלט אים, ווער?
וואָס־זשע פעלט אים, וואָס?
דעם יינגעלע דעם בלייכן,
און וואָס איז זיין באַגער?
— אָטאָ דאָס:
ער וויל צו דער לבנהלע דערגרייכן,
צום הימל־טעלערל דערלאַנגען —
אָט וואָס!

שטייט ליימעלע
ביי זילבער־ביימעלע,
און איז זיך מכוין
דאָס טעלערל פון הימל צו דערגרייכן,
צום הימל־טעלערל דערלאַנגען.

איז לבנהלע אַ פּולע אויפגעגאַנגען,
רויטן זון־ווײַן אויסגעטרונקען
און אַ פריילעכע אַראָפּגעוווּנקען
צו ליימעלען:
קום ליימעלע,
נעם מיט דײַן היימעלע,
נעם מיט דאָס זילבער־ביימעלע!

קלאָגן מענטשעלעך,
זאָגן מענטשעלעך,
אַז ליימעלע — דערטרונקען...
אין אַ וואַסערל געשוווּמען
און אַ פיסל אויסגעלינקען,
נאַסער וואַסער אומגענומען...
אומגעקומען...
דערטרונקען!
ניט אמת, טײַערע,
די ווערטער אייערע!
ליימעלע איז דאָרטן
אין לבנה־גאָרטן
אַ לבנה־ייִנגעלע —
האָט אַ זילבער־מעסערל מיט אַ שאַרפן קלינגעלע,
ס'מעסערל אויף רינגעלע.

און אַזוי איז עס געשען!
נאַכטעלע האָט גוט געזען:
זײַן האָב און גוטס און גאַנץ פאַרמעגעלע
אײַנגעלייגט אין אַ פליגל־וועגעלע,
אײַנגעשפּאַנט די שוואַנען

אין אַזעלכע מאָדנע שפּאַנען,
גענומען ס׳ביימעלע,
האָט ליימעלע,
זיין היימעלע,
דאָס גריבעלע
מיט דער ציבעלע,
גאָטס פערדל און בהמהלע
און טיו־טיו — פון דאַנען
מיט גאַנץ פאַרמעגנדל.

אַ רגעלע — טריפט אַ רעגנדל!
אַ קלינגענדיקער,
אַ זינגענדיקער,
און פאַרטרויט:
פּאַלאַץ ליימעלעס איז הויך געבויט,
דארטן, ווו ניטאָ קייז שימל,

קיין געטומל —
אין סאַמע מיטן הימל!
און ליימעלע אַליין —
איי, איי, ווי שיין,
ווערט ניט עלטערלעך!
ליימעלע, ס'לבנה־יינגעלע קליין
שפּילט מיט טרוים־מתנהלע
איצטער — מיט לבנהלע,
מיט דעם טעלערל פון הימל
אין באַהעלטערלעך!

מומעשי עין־הרע

ג׳רין אין וואַלד, אין אַלע וועגן,
זון און שאָטן אויף די וועגלעך —
האָט דער וואַלד אַ גרויס פאַרמעגן
אומבאַוועגלעך און באַוועגלעך:

ביימער — אַלטע לייט מיט יאָרן
ברומען חשוב מיט די צווייגן —
אויף אַ קאַרעטע צופאָרן
קומט פּאַרנאַכט דאָס שטילע שווייגן,

און צעלייגט זיך ברייט און ברייטער,
און עס גלעט די קעפּ פון ביימער.
קומט אַ ווינטל, קומט אַ צווייטער —
רוישט דער וואַלד מיט רויש געהיימער.

קרייזלען זיך די דינע גרעזלעך
לעקעלעך און גרינע לאָקן.
ס׳לויפן איבער זיי די העזלעך —
נעזלעך, אויערן דערשראָקן.

זומער־פייגעלעך און בינען,
פליגעלעך און זום־זום־מיקלעך
זוכן זיך, און זיך געפינען,
און באַווייזן פיינע שטיקלעך.

די בערעזעס שטאַרקער דופטן.
שטיל עס שטייען שטאַמען ווייסע.
פייגל־חתונה אין לופטן —
און עס הויבט זיך אָן די מעשה:

אין אַ בוים מיט צווייגן קרומע,
מיט אַ טונקל־גרויער קאָרע,
וווינט די אַלטיטשקע, די מומע,
מכשפה — די עין־הרע.

גרויע ווינטער־האָר צעפּאַטלט,
מיט די אויגן שווערע, גרינע —
זיצט זי אינם בוים און בטלט
מיט די שלעכטע ליפּן דינע.

אויסגערעדט און אויסגעשאָלטן,
אויסגעזידלט וואַלד און רוישן —
קלייבט זי ניסעלעך געשפּאָלטן
פון די גרויסע, גרויסע קוישן.

קלייבט פאַרשימלטע, און ביטער —
מיטן גאָמבעלע אַ טרייסל,
גיט פאַר ביטערקייט אַ ציטער,
און זי שטויסט זיי אין אַ שטייסל.

שטויסט מיט אימפּעט גרויס און פלייסיק,
און צעריבן, און צעשטויסן —
נעמט זי פלעשלעך דריי און דרייסיק
פון דעם אַלמער פון דעם גרויסן.

מישט ס׳געשטויסענע צוזאַמען
מיטן ווּעסערל מיט נאַסן —
און ס׳באַווייזן זיך איר פלאַמען
אינם פּנים, אינם בלאַסן:

— איי, אַ בוימל גוט און טייער!
דאַרף מען נאָר פון דעם אַ טראָפּן —
וואַרפט עס שוין אין היץ און פייער,
טוט אַ מעגעלע פאַרשטאָפּן!

נאָר איין טראָפּן וועט שוין סטייען
מיט אַ קאַטער אָנצושטעקן —
וועלן קינדערלעך שוין שרייען,
און דערשראָקן—אַלע שרעקן...

אָפּגעטאָן די אַרבעט אירע,
אָפּגעמאָסטן, אָפּגעגאָסן,
פלעשלעך אויסגעשטעלט — אַ ווירע,
און צום סוף זיך אויסגענאָסן —

נעמט זי פלעשעלע נאָר איינע:
ניט קיין סך איז זי דאָך אויסן,
און מיט טריטעלעך מיט קליינע
גייט זי זיך אַרויס אין דרויסן.

גייט און היפּערט זיך צו ביסלעך,
קלאַפּט מיט שטעקן אין די שטאַמען.
און זי קייט זיך זיסע ניסלעך
מיט די שאָלעכצלעך צוזאַמען.

קייט, און ציינער אירע קלאַפּן:
ווערן פריקרע איר די ניסלעך —
הויבט זי פליגן אָן צו כאַפּן,
רייסט זיי פליגעלעך און פיסלעך...

און צופרידן, און געשווינדער,
און געשווינדער, און געזעטיקט —
קומט זי אָן, ווו ס'שפּילן קינדער,
אויף אַ רגע ניט פאַרשפּעטיקט!

זון און שאָטן אויף די גראָזן,
גרין אין וואַלד, אין אַלע וועגן,
גייט די מומע — האָר צעלאָזן — —
און זי לעבט דאָך קינדערס־וועגן.

קינדערס־וועגן לעבט די אַלטע!
קינדער מיט די אויגן קלאָרע,
מיט די קולעכלעך צעשאַלטע
זוכט די מומעשי עין־הרע...

ניט צו ליבן לעבט די אַלטע,
ניט צו ליבן, ניט צו ליבן —
אויגן האָט זי גרינע, קאַלטע
פון איר יוגנט נאָך פאַרבליבן.

אויגן שפּיציקע, וואָס שטעכן,
ווי די קראָפּעווע די גרינע,
און וואָס בייסן און צעברעכן,
ווי די שנאה און די קנאה.

האָט זי קנאה, בייזע קנאה
צו דעם קינדערישן צאַפּלען,
צו אַ קינדערישער מינע,
צו דעם קינדערישן פּלאַפּלען —

און זי קאָן עס ניט פאַרטראָגן,
און זי קאָן עס ניט דערהאַלטן,
וואָס די קינדער אמת זאָגן,
און באַנאַנד זיך אַלע האַלטן.

האָט זי קנאה צו דעם שפּילן,
זען צו קינדער פריילעך מאַכן,
און צו שפּילן זיך אין שטילן,
און צום קינדערישן לאַכן.

מחמת מומעשי עין־הרע
קאָן עס ניט ביז איצט פאַרגעסן,
ווי זי איז עס אין איר נאָרע
ביזן גרויען צאָפּ געזעסן.

און אַ בוגרת — זיך פאַרזעסן,
און אַ בוגרת אַלט געבליבן —
זיך אַליין פאַרגרויט, דערעסן,
און איר יוגנט ווייט פאַרטריבן.

איז איר אויסגעבליבן קיינער —
אַלץ אַוועק, אַוועקגעפלויגן!
שאַרפט אויף קינדער זי די ציינער,
שאַרפט אויף קינדער זי די אויגן.

מחמת האָבן האָט זי גאָרניט:
עלנט, בייז איז זי אַצינדער —
טוט זי שלעכט, און וואָס מען טאָר ניט,
זוכט זי קראַנק צו מאַכן קינדער.

האָט ניט מורא אָבער, קינדער,
ווען איר טרעפט זי גיין שפּאַצירן —
גייט פאַרביי איר גאַנג געשווינדער,
און איר לאָזט זיך ניט פאַרפירן!

פירט מיט איר קיין שמועס, ליבע,
נעמט פון אירע הענט קיין טראָפּן,
קוקט ניט אין די אויגן טריבע —
אויגן וויל זי אייך פאַרשטאָפּן!

לאָזט זי גיין, און לאָזט זי לויפן,
קלאַפּנדיק מיט שטאָק אין שטאַמען —
זינגט זיך, שפּילט זיך אייער אופן,
האַלט זיך אַלע נאָר באַזאַמען!

וועט אייך קיינמאָל ניט פאַרשאַטן,
וועט אייך קיינמאָל גאָרניט פעלן,
ווי אין ווייַנגאָרטן ביים טאַטן
וועט איר זייַן, און גאָט געפעלן.

און — די מומע? און די מומע?
ווּ זי ווֹוינט דאָרט זאָל זי ווֹוינען
אין אַ בוים מיט צווייגן קרומע —
לייטן וועלן זי באַלווינען:

ווער מיט אָפּשפּרעכן עין־הרע,
ווער מיט דריי מאָל אויסצושפּייען,
ווער מיט שלאָגן אַ כּפּרה —
ווער מיט שווייגן, ווער מיט שרייען...

און דערווייל — אין אָוונט קלאָרן
רוישן זינגענדיק די צווייגן
אויף אַ קאַרעטע צופאָרן
קומט דאָס שטילע, שטילע שווייגן,

און צעלייגט זיך ברייט און ברייטער,
גלעט די אַלטע קעפּ פון ביימער —
קומט אַ ווינטל, קומט אַ צווייטער,
רוישן וואַלד־ביימער געהיימער.

באבע יאכנע

פול לבנה, פול מיט שטערן,
און די שטילקייט לאָזט זיך הערן.
און די נאַכט איז בלוי און גרויס —
מכשפה גייט אַרויס.

פון איר איינגעבויגן הייזל
שלייכט אַרויס אַ פלינקע מייזל,
שמעקט אַרום די לופט אַרום:
איז אין דרויסן שטיל און שטום.

איז אין דרויסן שטיל און שטילער,
איז אין דרויסן קיל און קילער —
שפרינגט די מויז צוריק אַריין,
און פאַרנייגט זיך שיין און פיין.

דריי מאָל דריי זיך איינגעבויגן,
און געפינטלט מיט די אויגן,
זאָגט זי: ס'איז די רעכטע צייט
פאַר די אונזעריקע לייט!

פּאַטשט די קראָ מיט שוואַרצע פֿליגל,
מאַכט אַ ראָד -- אַ גלײַכן עיגול,
און זי פּרײַט זיך: ס'קומט די שעה
פֿון די שוואַרצע — נאַכט און קראָ.

קאָטערל מיט גרינע אויגן
מאַכט פֿון עק אַ פֿײַלנבויגן,
און די אַלטע ער באַלעקט,
און די אַלטע ער באַשמעקט.

יעמאָלט ערשט אין זיבן טיכער,
בײַצושטײַן דעם שטורעם־וויכער,
וויקלט זיך די אַלטע אײַן
און זי קריכט אין שטויס אַרײַן.

און אין שטויס אַרײַנגעקראָכן,
רוקן־לענד זיך שיִער געבראָכן —
פֿאָרט זי מיט אַ טרײַסלערײַ
צו דער נאַכט, און אויף דער פֿרײַ.

פליִען פייגעלעך אַ מחנה —
יאָגט זיי נאָך די באָבע יאַכנע
אויף דעם טרייסלדיקן שטויס
מיט אַ רעש און טומל גרויס.

מיט העויות, פילדערייען,
מיט אַ הייזעריקן שרייען,
און מיט פייער, און מיט פלאַם,
און מיט כישוף=טאַראַראַם.

פליִען פייגעלעך אַ מחנה —
יאָגט זיי נאָך די באָבע יאַכנע,
יאָגט זיי צו אַ פרעמדן לאַנד
מיט דעם מעכזשער אין דער האַנט.

און — אַז פאַרטיק מיט די פייגל,
צינדט זיך אָן איר בלינדע אייגל —
ווערט איר שופר=נאָז פאַרשפּיצט,
אוז עס דונערט, אוז עס בליצט.

און — אַז דונערן און בליצן —
קאָן זי ניט אין שטויסל זיצן,
הויבט עס איר אין לופטן הויך
צו אַ וואָלקנדיקן רויך.

הויבט דער שטויס זיך אָן צו הויבן
ביז צו סאַמע טיפן אויבן —
און געקומען ווו מע דאַרף,
גיט ער זי פון זיך אַ וואַרף.

און אַ שלײדער און אַ טרײסל
מיטן אױבערשטן פֿון שטײסל,
און אַ שיט פֿון זיך אַראָפּ
מיט די פֿיס און מיטן קאָפּ.

כאַפּט אַ בליץ דער באָבען אונטער —
װערט די באָבע רױט, װי צונטער,
און אין װאָלקנס מען שפּאַצירט
פּעך און שװעבל, װי דערשפּירט!

פֿירט מיט בליץ אַ שטומען שמועס,
מאַכט העריהלעך און תּנועות,
און מען פֿליט, מען „ברױעט" אום —
ביז אַ דונער טוט אַ ברום.

ווערט אַ שטורעם, אַ געטומל —
בּעזימט בּאָבּע אויס דעם הימל,
בּעזימט אויס, און רוימט, און קערט —
וואָלקן ווערן איבּערקערט.

איבּערקערט און איבּערפאָרבּן
ליגן וואָלקנס — אָפּגעשטאָרבּן,
אויפגעבּויטעט גרוי און גרעל —
שוין געמאַכט פון זיי אַ תּל!

און די בּאָבּע פליט פאַרהאַוועט,
און דעם אָנהויבּ האַרבּסט זי פּראַוועט,
געל ווי זאַפרען און פאַרוועלקט —
מעלקט זי וואָלקן־זאַפט און מעלקט.

מעלקט זי רעגן אויף די פעלדער,
אויף די פעלדער, אויף די וועלדער,
אויף די דערפער, אויף די שטעט,
און צו זיך, צו זיך זי רעדט.

שפּרעכט אַ שפּרוך פון האַרבּסט און רעגן,
פון דעם קאַלטן נאָדל־רעגן,
און פון רעגן, און פון ווינט,
און פון קרענק אויף קייט און קינד.

אַלע קעלטן אויפגעריזלט,
וועבּט זי גרויקייט און זי שפּיזלט,
און צו זיך אַליין גערעדט —
אַט אַזוי פון פרי בּיז שפּעט.

אָט אַזוי ביז שפּעט און שפּעטער —
פאַלן פון דיביימער בלעטער,
אויסגעוווּיקטע און פאַרגעלט,
אָפּגעחלשטע פאַר קעלט.

און דער הימל גרוי און שטאַר איז,
דיק פאַרצויגן מיט די כמאַרעס,
און דער רעגן כליאַפּעט גיסט —
הוסט די באָבע און זי ניסט.

יעמאָלט ערשט אויף רעכט פאַרקאַטערט,
איינגעבויגן, איינגעמאַטערט —
גייט זי פון דער קעלט אַרויס,
און זי לאָזט זיך צו איר הויז.

צו איר הינער־פּיסל־הייזל.
עפנט איר די טיר דאָס מייזל
מיט אַ שמחה, מיט אַ פרייד,
פּישטשענדיק די מייזן־פרייד.

און דערפרייט איז קראָ און קאָטער,
וואָס פון ארבעט איז שוין פּטור
באָבעשי, און איז צוריק —
אָט, אַ שמחה — אַן אַנטיק!

קאָכט מען פאַר דער באָבען יאַיכלעך,
בראָט מען גענז מיט פעטע בייכלעך,
און מען קעכלט זי צו זעט,
און מען לייגט זי איין אין בעט.

און כדי די צייט פֿאַרברענגעז —
לאָזט מען זיך די קאָרטן ברענגען,
לייגט זי זיי און טאַשט און טאַשט,
הייסן זויערמילך מען נאַשט.

און מען שפּילט באַנאַנד אַן אָקע,
עמעץ קוואָקעט, ווי אַ קוואָקע —
אין דער באָבע יאַכנעס הויז:
באָבע, קאָטער, קראָ און מויז.

זיידעשי פראסט

דעם נסתּר

אין אַ וואַטע־שפּענצערל,
אין אַ וואַרעם קאַפּטער,
גייט אַרום אַ טענצערל
מיט די פיסלעך קלאַפּטער.

קלאַפּט ער אויס מיט פיסעלעך
ניגעלעך פון פריידן.
פירט ער ווינטער, פירט ער קעלט —
פירט ער אום זיין זיידן.

און דער ווייסער זיידע פראָסט
בלאָזט אין זיין טרומייטער.
הינקענדיק אויף ביידע פיס,
היפּערט ער און גייט ער.

גייט ער איבער וואַלד און פעלד,
איבער־גראָז און גרעזער.
שפּרייזט דאָס אייניקל מיט אים —
רויטלט אַלע נעזער.

און דער בייזער זקן־פראָסט
איז דערצו אַ גלעזער —
איז דערצו אַ נאַשער אויך:
מאַכט פון שנייען קעזער.

גאָמלקעס פון ערשטן שניי —
פרעסט פון אים דאָס וואַסער,
ווערן שנייען פון דעם פראָסט
איידעלער און בלאַסער.

און דער נאַסער הויך אויף זיי
ווערט מיט פראָסט באַצויגן:
דאָס איז ער, דער טענצערל,
זיי פאַרבייגעפלויגן.

איבער שטעט און שטעטעלעך,
איבער טייך און טעכער,
איבער אַלדאָס שניי און ווייס —
פאַרקאַנעס און דעכער.

גייען ביידע, ביידע אום:
אייניקל און זיידע,
רעדן ביידע שטילערהייט,
שמועסן זיך ביידע!

עפּעס מאָדנע שטילע רייד,
ציטערדיקע ווערטער —
ווער עס האָט נאָר אויערן —
זייער שמועס הערט ער.

פראָסט, למשל, גיט אַ פּאָך
מיט אַ ווייסן פליגל —
ווערט אין געסעלעך אַ גליטש,
גלאַטער פון אַ שפּיגל.

אַלץ באַציט זיך מיט אַ גלאָז —
גלאַנציק אויסגעבעטן —
ניט צו שטעלן מיט אַ פוס,
מיט אַ פוס צו טרעטן.

גייען מענטשעלעך אין גאַס,
וואַנדלען אום און האַנדלען —
קויפן און פאַרקויפן זיך
ראָזינקעס מיט מאַנדלען.

אַז מען האַנדלט איילט מען זיך:
האָט עס פיינט דער זיידע —
שטעלט ער אונטער זיינע פיס
הינקענדיקע ביידע:

פאַלן מענטשעלעך אויף גליטש,
קוילערן זיך איבער —
לאַכט דעריבער אַלטער פראָסט,
פרייט ער זיך דעריבער.

און פון שפּיל, ווען אָנגעזעט,
אָנגעלאַכט צופרידן —
טראָגט ער כּיבּוד פאַר דער וועלט
גאַנצע פּיראַמידן:

צוקערלעך פון ווייסן גלאָז,
פאַרפעלעך פון פרעסטל,
לעקשעלעך פון שנייעלעך,
מעסטל נאָך אַ מעסטל,

ווייסע קרעפּלעך שפּיציקע
מיטן פולן שיסל,
און פאַר יעדן ייִנגעלע
ניסעלעך אַביסל.

זיך אַליין פאַרגעסט ער ניט,
גייט ער און ער סאַפּעט,
זיך אַליין איז זיידע פראָסט
פון זייז גוטס מכבּד.

טאָמער קאַפּעט אים אַראָפּ —
ווערט ער מלא צאָרן,
טוט ער גלייך אַ קאַלטן בלאָז,
און עס ווערט פאַרפראָרן.

גייען זיי טאָג איין, טאָג אויס,
אייניקל מיט זיידע,
ביידע וואַרעם אָנגעפּעלצט
און גערויטלט ביידע.

זיידע גייט מיושבדיק,
בלאָזט אין זיין טרומייטער,
און אַ פריילעכקייט אין קעלט
זייט ער און פאַרשפּרייט ער.

און דאָס קונדס־אייניקל
מאַכט פון שניי אַ קייקל,
טאַנצט מיט דעם אַרום, אַרום,
זינגט זיך אויף אַ ביי־קול.

זינגט און טענצלט אין דער וועלט
טאַנצט ער אויף חידושים.
כאַפּט דער זיידע אים אויף הענט,
און דערלאַנגט אַ קוש אים.

נאָר ביינאַכט, ווען ס׳דרעמלט שוין
זיידעשי אַ מידער,
אויסגעצויגן אין דער לענג,
אין דער ברייט די גלידער,

און לבנה, שטערנדלעך
הויבן אָן צו קומען —
גנבעט זיך דאָס טענצערל:
מאָלן וויל ער בלומען.

גנבעט ער זיך שטיל אַרויס —
שטיל זיך אויפגעהויבן,
לויפט ער צו די פענסטערלעך
צו באַמאָלן שויבן,

טענצלט ער ביי פענסטערלעך
פון דער ערד דערהויבן.
מאָלט ער ווייסע שווייגעלעך,
צווייגעלעך און טויבן.

טייבעלעך און בלעטעלעך,
צעטעלעך לאָזט איבער —
אָט דער קליינער טענצערל,
דער קונדסל דער ליבער.

כאַפּט זיך אָבער זיידע אויף
פון אַ סקריפּ פון שליטן.
פונקט אינמיטן איינדרעמלען,
סאַמע אינדערמיטן —

כאַפּט ער זיך — דאָס אייניקל
איז אים ווו פאַרפאַלן,
הויבט ער אָן צו יאָגן אים:
הויבט ער אָן צו פאַלן.

פאַלט ער און געוואַלדעוועט,
האַלט אין איינעם שרייען:
אַז ער האָט ניט ליב די „קונץ" —
צאַצקעס, מאַלערייען!

ס'איז אויף דעם קיין צייט ניטאָ,
ס'וועט קיין צייט ניט סטייען!
גוט איז — זאָגט ער — גאָמלקעס,
גאָמלקעס צו קייען!

און ער פּאַקט אים ערגעץ־ווו,
ערגעץ ביי אַ טויער,
כאַפּט ער אים מיט ביידע הענט,
דרייט אים אָן אַן אויער

און ער לייגט אים בײַ דער זײַט
לעבן זיך צו שלאָפן.
און אַ קילעכדיקע נאַכט
טוט ער אים נאָר שטראָפן:

ס'טײַטש־אַזוי, און ס'טײַטש־אַזוי!
וואָס איז פאַר אַן אופן,
נאַכט־בײַ־נאַכט ניט שלאָפן גאָר,
גאַנצע נעכט צו לויפן?!

האָרכן דאַרף אַן אייניקל!
ס'אַראַ נײַע נײַסן?!
וועסטו ניט געהאָרכן מיך —
וועל איך זיכער שמײַסן!

שטראָפט און בײַזערט זיך און ברומט,
מוסר זאָגט דער זיידע.
און ביז סאַמע — ביז פאַרטאָג
הערט מען שנאַרכן ביידע.

שניי

מאַכט זיך ווינטער — מאַכט זיך שניי:
ליגן שנייעלעך פאַרטראַכט,
גייט די שטילקייט אום אויף זיי,
און די שטילע ווינטער־נאַכט.

און אַז ס'קומט די נאַכט צוגיין
מיט לבנהדיקן גלאַנץ —
הויבן שנייעלעך אַליין,
הויבן אויף אַ שנייען־טאַנץ.

טאַנצט עס אום גאַס איין, גאַס אויס,
טאַנצט עס מיט דער ווייסער פּראַכט.
רוט אויף שטוב און רוט אויף הויז
די לבנהדיקע נאַכט.

מאַכט זיך אָפּט אַ זאַך אַזאַ,
אַז אַ גולמל פון שניי
שטייט אין ווייסקייט שטיל און שאַ,
און ער ציילט זיך: איינס און צוויי.

איינס און צוויי! מער קען ער ניט
און ער ברומט עס פאַר זיך שטיל.
און דער שניי אַלץ שיט און שיט
מיט געשמאַק און מיט געפּיל.

אָן אַן אָפּשטעל, אָן אַ סוף,
אָן אַ מאָס און אָן אַ צאָל
פאַלט דער שניי — אַ ווייסער שלאָן
אָן אַ קלאַנג און אָן אַ קול.

טרעפט אַמאָל: דער גולם שטייט
אין זיין פעלצל אָנגעטאָן,
אומגעוויט, אַרומגעשנייט —
שטאָטן נאָז אַ לאַנגער שפּאַן.

שטאָט אַ הוט — אָן אַלטער טאָפּ,
שטאָט די אויגן — קוילן צוויי,
שטייט אַראָפּגעלאָזט דעם קאָפּ,
און ער טראַכט אַריין אין שניי.

טרעפט אַמאָל — דער גולם טראַכט,
הענט אויף באָקעס אָפּגעלאָזט:
ווער, אַ שטייגער, ט'אים געמאַכט,
ווינטער־שניי צי ווינטער־פראָסט?

טראַכט ער, טראַכט ער, און ער טראַכט
נאָז און אויגן אויפגעשפּיצט,
גולם־געמבע אויפגעמאַכט
און פון טראַכטונגען צעהיצט.

טרעפט אַמאָל — דער גולם טראַכט,
איז דער מח שניי ביי אים,
מאַכט ער מינעס, ווי ער לאַכט —
טוט דאָס מויל זיך אים אַ קרים:

פאַלט אַרויס ביי אים דאָס מויל —
אוי, אַ גרויל! און אויף דער ערד
פאַלט אַראָפּ דאָס שטיקל קויל.
קלערט ער: ס'איז אַזוי באַשערט.

פּרוּווט ער אויפהויבן דאָס מויל,
האָט ער הענט דאָך — שטרעקט ער זיי
פאַלן זיי פון גוף אים פויל
צו דער ערד־צו אויפן שניי.

ווערט אים שווער און קשה דאָס,
ווערט ער ברוגז אויפגעבראַכט.
פֿאַלט אים אָפּ זיין לאַנגער נאָז,
דער וואָס האָט אַזוי געטראַכט.

נעמט ער וויינען אויפֿן קול,
אַז עס נעמט דאָס האַרץ אַרויס.
ס'טרעפֿט אַמאָל, אוי, ס'טרעפֿט אַמאָל,
פֿאַלן אים די אויגן אויס.

האָט ער גאָרניט, גאָרניט מער:
ניט קיין נאָז און ניט קיין האַנט,
ניט קיין אויג און ניט קיין טרער...
איז'ס אַ חרפּה און אַ שאַנד.

טראַכט ער — אָן אַ היים, אַ לאַנד,
אָן אַ לשון, אָן אַ מויל!
טונקל ווערט אים דער פֿאַרשטאַנד,
און עס נעמט אים אום אַ גרויל.

אַגב ווערט אים טאַקע קאַלט.
אַגב איז ער שוין געדירט —
באַלד פֿאַרלירט ער זיין געשטאַלט:
אונטער טאָפּ דעם קאָפּ פֿאַרלירט...

טרעפֿט אַמאָל אַ זאַך אַזאַ,
אַז אַ גולמל פֿון שניי —
שטייט אין ווייסקייט שטיל און שאַ,
און ער ציילט זיך: איינס און צוויי.

איינס און צוויי און דריי און פיר:
ריוח ציילט ער פונם פראָסט,
וואָס געברענט האָט אָן אַ שיער,
און אַ ביסל אָפּגעלאָזט.

טרעפט אַמאָל — דער גולם שטייט,
לייב און לעבן שוין ניטאָ,
אומגעשנייט, אַרומגעווייט,
און אויף אים עס שטייט אַ קראָ.

און די קראָ נאָר שטייט און וואַכט,
קראַקעט אויס איר שוואַרץ געשריי.
גייט די שטילע ווינטער־נאַכט —
מאַכט זיך ווינטער, מאַכט זיך שניי.

און אויף מאָרגן, און פֿאַרפֿרי
זעען קינדערלעך: ניטאָ!
ס'איז דאָס גולמל ניט הי,
אין אַ מזלדיקער שעה!

ניט קיין גוף און ניט קיין גליד,
ניט קיין זכרל צומאָל.
און דער שניי אַלץ שיט און שיט,
אָן אַ קלאַנג און אָן אַ קול.

אוי, עס טרעפֿט, עס טרעפֿט אַמאָל —
זאָל עס טרעפֿן, ווי עס טרעפֿט!
שניי גלייכט אויסעט באַרג און טאָל:
ערד און הימל ווערט באַהעפֿט.

דאס ציגן־בערדל

ניט אַ מעשה פון אַ רייטער,
ניט פון זיינס אַ פערדל;
כ׳וועל אַ מעשה אייך דערציילן
מיט אַ ציגן־בערדל.

ובכן — אַמאָל מיט יאָרן —
ביי מיין רבינס לעבן,
האָט געלעבט בכבוד גדול
ציגעלע ביים רבין.

האָט דאָס ציגעלע דאָס ווייסע,
מיט איר ווייסע פעלכל,
זיס, געשמאַק איר ליד געזונגען
אויף איר קאָזע־קולכל.

אינם שטעלכל זיך געציקלט,
וואָלעכלעך געזונגען,
און פון פרי ביז שפּעט אין אָוונט
„קדוש" נאָר געשפרונגען.

און פון זינגען, און פון שפּרינגען
ווערן דאַר די קנאָכן —
האָט געלעבט די ציג די ווייסע
לאַנגע טעג און וואָכן.

דאַרף זיך טרעפן, גראָדע טרעפן —
טרעפט אַזאַ מין מעשה,
אַז דערזען ביי זיך דאָס בערדל
האָט די ציג די ווייסע.

און דערזען, און טיף פאַרטראַכט זיך,
און פון דעם פאַרטרויערט —
האָט איר טרויער לאַנגע וואָכן,
וואָכן לאַנג געדויערט.

און דערזען, און פונם טראַכטן
מח זיך געבראָכן.
און פון שטערן האָבן האָר איר
ביסלעכווייז געקראָכן.

אַלץ פון טראַכטן, אַלץ פון קלערן
קריכן האָר און קריכן!
אַלץ פון טראַכטן, אַלץ פון קלערן
ווערן גרויסע פליכן!

מילא — קריכט, איז דאָך פאַרפאַלן,
קריכט — מסתמא נייטיק!
בערדל נאָר פון אָרט ניט רירט זיך —
הערל אַזאַ מין ווייטאָק!

אַ פּאַרדראָס, אַן עגמת נפש —
ניט צום חוזק מאַכן!
אַזאַ חרפּה, אַזאַ בושה —
שלעכטע נאָר צום לאַכן!

וואָס זשע מאַכט מען דאָ, אַ שטייגער,
ס'איז דאָך שווער צו וויסן.
וואָס קאָן ציגעלע דאָ, נעבעך,
טראַכטן און באַשליסן?

וויינט זי אויף איר זיסן קולכל,
טרערן גיסן, פליסן.
וואָלט זי אָנטאָן זיך אַ כּח —
בערדל אויסגעריסן!

דרייט זי מיטן ווידל פּזרס —
סימן טיפער טראַכטן.
ציגן־ניגעלעך אין גאָרגל
ווערגן זיך און שמאַכטן.

און געטראַכט אַזוי ביז וואַנען
אויסגעדאַרט — אַ ריטל.
און אַן עצה זיך געגעבן,
אויסגעזוכט אַ מיטל.

ציגן־טראָט און ציגן־טריטל,
גייט זי זיך געלאַסן
איבער גאַסן, איבער געסלעך,
איבער לאַנגע גאַסן.

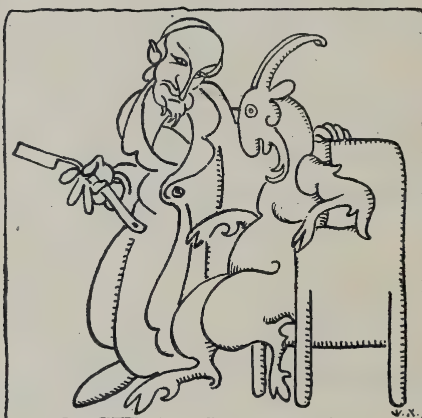
גייט זי, גייט זי — באַלד דערגייט זי
מיט איר לאַסט דער שווערער,
מיט איר טרייסל־בערדל גייט זי
צו דעם שטעטל־שערער.

און געקומען, און דערגאַנגען
צו דעם שערער־געסל.
און געזעצט זיך, ברייט פאַרנומען,
אין דאָס ווייך געזעסל.

האָט שוין שערערל פאַרשטאַנען
ציג נאָך וואָס געקומען:
פינדזל, גאָלמעסער און האַנטוך
אין די הענט גענומען.

און גענומען רייבן, פּינדזלען,
בערדל צו באַמאָלן,
און מיט גאָלמעסער דעם שאַרפן
בערדל אָפּצוגאָלן.

און געקראַצט, געשפּריצט, געריבן,
אָן אַ שיער געריבן,
ביז קיין הערל אויף אַ זכר
איז פון באָרד געבליבן.

און מיט באָרד באַצאָלט דעם שערער.
דאַנקען אָנגעפאַנגען,
און מיט גאָמבעלע מיט גלאַטער —
איז אַוועקגעגאַנגען.

שטאָלץ פון זיך, און פון דער קלוגשאַפט,
וואָס זי האָט פאַרשטאַנען
הילף פון וואַנען אויסצוזוכן,
און איר טרייסט פון וואַנען.

הייסט עס שוין — עס איז די ענדע,
שוין אַ סוף צו מעשׂה.
עט, עס איז פון סוף נאָך ווייטער,
ציגעלע דו ווייסע!

איצט ערשט האָט עס זיך צעלאָזן,
וואַקסן אָנגעהויבן —
און עס וואַקסט ערשט אָן אַן אָפּשטעל,
גאָרניט, ווי צום גלויבן.

שוין אַריבער קני דאָס בערדל,
פלאָנטערט זיך צופוסן.
ס׳וואַקסט דאָס בערדל, ווי אויף הייוון —
גאָרניט, ווי צום שטותן.

וואַקסט און וואַקסט אַזוי כּסדר,
ס׳העלפט ניט זיך צו קליגן —
אגב לוינט זיך ניט מיט מזל
סתּם אַרומצוקריגן.

צוגעקומען איז דער ציג נאָר
נאָך אַ נייער ניגון —
אַזאַ טרויעריקן מזל
האָבן נעבעך ציגן!

לעקעשל דער בער

אין אַ וואַלד, אין ווילדן וואַלד
האָט געלעבט שוין יאָרן לאַנג
לעקעשל דער אַלטער בער —
יאָרן לאַנג, אוי, יאָרן לאַנג.

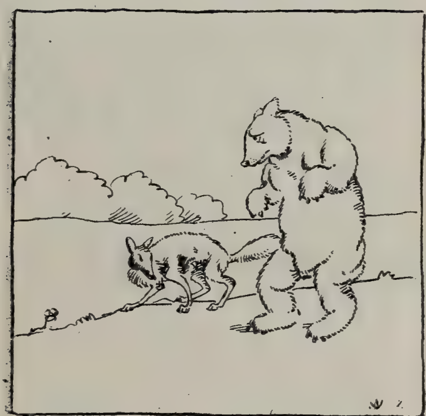
האָט געלעבט זיך רויִק שטיל,
האָט געלעבט זיך גוט און פרום,
גייט זיך אויף די הינטערפיס
בעל־הבתיש שיין אַרום.

אָט אַזוי זיך לייטיש שיין
וואַנדלט ער אַהין אַהער.
קאָפּ פאַרריסן אין דער הויך,
לעקעשל דער ברוינער בער.

גייט ער, קאַנטשאַפּט פירט ער נאָר
מיט יחסנים, גרויסע לייט.
גייט אַרום זיך אינם וואַלד,
גייט אַרום און בייסט און קייט.

וואָרים האָט דען אַ באַדייט
נאָך אַ ביסל האָניק זיס?
גייט רבֿ לעקעשל אָן זאָרג,
פלאַנטערט זיך אויף הינטערפיס.

און שפּאַצירנדיק אַזוי,
טרעפט מען אָנעט וועם מען דאַרף.
טרעפט מען אויך דעם פּיקסל אָן
מיטן צינגל שפּיציק שאַרף.

און דאָס פּיקסל, ווייסט מען דאָך,
רעדט בנעימות, שטילערהייט,
און בטבע האָט ער נאָך
פּונקט געציילטע ניין מאָס רייד.

האָט מען זיך אַ קאָפּ צערעדט,
האָט מען זיך צעשמועסט נעט,
און דאָס פּיקסל האָט דעם בער
קודם כּל מיט רייד געגלעט:

אָט אַזוי און אָט אַזוי,
איר זיינט איידל, פיין און שיין,
און די אויגן זיינען מילד,
און זיי האָבן טויזנט חן.

און אויך דאָס, אויך דאָס איז גוט,
וואָס איר האָט קיין סימן עק:
ס'איז אַ סימן — ווילדעניש
איז פון אייך געוויס אַוועק!

שמועסט מען און סתּם מען רעדט —
בוידעם, ציבעלע און קלאָץ
(אַז מען רעדט דעררעדט מען זיך
אויך צו מעשים טובים גאָטס).

פאַלט דעם פּיקסל פלוצלינג איין:
— איי, ווי שיין! און איי, ווי פיין!
ווען איר טוט אַ מלבוש אָן,
איי, ווי טייער וואָלט עס זיין!

איי, ווי שיין, און איי, ווי פיין!
און אַ שוץ פון קעלט און היץ,
און ס'וואָלט קומען אייך צוניץ,
אייך אַ פאַרטוכל פון ציץ!

איי, ווי שיין! און איי, ווי פיין
וואָלט עס קליידן אייך געוויס,
אויף טשיקאַוועס פאָלגט מיך נאָר:
זיין וועט איר, ווי האָניק זיס!

איז עס לעקעשלען אַריין
ווי אַ שרייפל אינם קאָפּ,
און ער טראַכט פון פּיקסלס רייד,
און עס לאָזט אים שוין ניט אָפּ.

ווו ער גייט און ווו ער שטייט,
סיי אויף צוויי און סיי אויף פיר —
טראַכט ער תּמיד וועגן דעם,
ווי מען ווערט עס אַ גביר,

און מען האַנדלט איין פאַר זיך,
און מען האָט אין דעם באַזיץ —
איי, אַ מלבּושל אַ פּראַכט,
איי, אַ פאַרטוכל פון ציץ!

וואָלט ער אָבער נאָר פאַרמאָגט
אָט דעם פאַרטוכל — דער בער,
ווער געגליכן וואָלט צו אים
דעמאָלט וואָלט געווען, ווער?

ווער, איך בעט אייך, דעמאָלט וואָלט
זיין געבענטשטן שטאָלץ געהאַט,
און זיין הילוך און זיין שטעל,
און זיין קעניגלעכן שטאַט?

עלעהיי — ס'איז טאַקע שווער
צוצופּאַסן זיך אַ קליייד!
וואָס זשע טויגן פּיקסלס רייד,
ניין מאָס האָניק־זיסע רייד?

אַז עס ווערט דער קאָפּ פאַרדרייט,
אַז נישט ניחא ווערט דער וואַלד,
אַז די מרה שחורה ווילד
לעקעשלען אין וואַלד באַפאַלט?!

גייט אַרום אין וואַלד דער בער,
מרה שחורהדיק און שווער,
ניט דערפילט איז זיין פאַרלאַנג,
ניט דערפילט איז זיין באַגער.

און זיין טרויערן איז גרויס.
און עס וואַקסט אין אים אַ שרעק,
אָן אַן אָנהויב, אָן אַ סוף,
אָן אַ סוף, און אָן אַן עק.

לעבט אַזוי דער וואַלד אין בער,
לעבט אַזוי דער בער אין וואַלד.
פינסטער ווערט פון טאָג צו טאָג,
פינסטער ווערט אים זיין געשטאַלט.

און ס'פאַרלויפט אַזאַ מין זאַך.
זומער איז די זאַך געשען.
בער איז מאָגער נאָך געווען,
בער איז הונגעריק געווען.

איז ער זיך אװעק אין דאָרף,
װאָס פון װאַלד — אויף יענער זייט,
װאָס איז גאָרניט אַזוי װייט,
הונדערט טריט אויף יענער זייט.

גייט ער, גייט ער, און ער זוכט —
שטוב צו שטיבל איינציקװייז:
טאָמער װעט זיך מאַכן אים
עפּעס צו דעם מאָגן שפּייז.

טאָמער מאַכט זיך אים אַ שעפּס,
טאָמער מאַכט זיך אים אַ לאַם,
טאָמער דאָס ניט און ניט יענץ —
איז באַדאַי אַ הינטל סתּם!

און אַזוי־װי לעקעשל
טרעט פּאַמעלעכן און טרעט —
זעט ער — זע נאָר! זע נאָר! זע!
אויף אַ פּלאַנקען הענגט זיך גרעט!

און אַז גרעט, און ס'טריקנט זיך,
איז בכן, איז װאָס דער רעש,
אַז צו קייען טויג עס ניט,
און עס טויג ניט אויף אַ נאַש.

װאָלט עס װיכציק אים געאַרט,
װאָלט ער ניט פון דעם געדענקט —
זעט ער ס'הענגט אַ פאַרטוכל,
זעט אַ רויטער פאַרטוך הענגט.

האָט ער זיך אַזוי דערפרייט,
איז די פרייד אים צו צום האַלז,
אַז פאַרגעסן אָן דעם בויך,
אַז פאַרגעסן גאָר פון אַלץ.

האָט ער זיך אַזוי דערפרייט,
און געכאַפּט דעם פאַרטוך באַלד
אונטער פאַכווע, און אַוועק
טוך-צוריק אין ווילדן וואַלד.

און געקומען, און אין וואַלד,
און געקומען אין זיין הייל,
האָט ער אויסגעמאָסטן אים
פונקט געטראָפן: אייל אויף אייל!

האָט זיך לעקעש צוגעפוצט,
האָט זיך לעקעש צוגעקעמט,
און דאָס רויטע פאַרטוכל
אָנגעטאָן אויף זיך פאַרשעמט..

אָנגעטאָן און גוט פאַרקניפּט,
מיט אַ שלייפעלע געמאַכט,
און אין וואַסערל געקוקט,
ווי עס ליגט אויף אים — אַ פּראַכט!

איצטער — קלערט ער — איז שוין גוט,
איצטער וועט דער נס געשען,
איצטער וועט שוין קיינער ניט
לעקעשן אָן עק דערזען.

און אַזוי, און פּלוצלינג גאָר,
קוים געהאָפּט און אויסגעקלערט,
האָט ער ס'פּאַרטוכל בײַ זיך,
ס'פּאַרטוכל אַזוי באַגערט.

און פון דעמאָלט, און פון דאַן
האָט אים לעקעש אָנגעטאָן
פּ אָ ר נ ט, פּ אָ ר נ ט, ווו מען דאַרף.
צוגעבונדן אויבן־אָן!

טראָמפּלט ער, און קלעטערט אום,
און ער פילט זיך שטאַרק און שטאָלץ —
אַז עס קנאַקט דאָך אונטער אים
וואַלד און בוים, און צווייג, און האָלץ.

און ווען טרעפן טרעפט ער אָן
פּיקסלען גיין זיך שטילערהייט —
לאָזט ער זיך שוין ניט אַריין
מיט דעם פוקס אין לאַנגע רייד.

נאָר מיט אויגן ווינקט ער אָן
אויף דעם פּאַרטוכלס אַ ברעג.
און עס שמייכלט לעקעשל:
קיינער ווייסט ניט פון מיין עק.

קיינער ווייסט עס ניט צומאָל,
צי איך האָב ניט, צי איך האָב —
פטור — פּאַרטיק — ס'פּאַרטוכל —
און מען דרייט מיר ניט קיין קאָפּ.

לעבט ער ווייטער גוט און פרום,
ווייטער לעבט ער רויִק שטיל,
און ער ווייסט — ער האָט דערגרייכט
צו דעם אויסגעבענקטן ציל!

אָט אַזוי־זיך, לייטיש, שיין,
וואַנדלט ער אַהין, אַהער,
קאָפּ פאַרריסן צו דער הויך —
לעקעשל דער ברוינער בער.

גייט, און קאַנטשאַפּט פירט ער נאָר
מיט יחסנים, גרויסע לייט,
ווייסט וואָס פאַרגעניגן איז —
און פון האָניק דעם באַדייט.

הייזעלע-ברייזעלע

אין ערגעץ שטייט אַ הייזעלע
דאָס הייזעלע — אַ ברייזעלע,
אַ ברייזעלע פון ביר,
מיט פענסטער און מיט טיר.

אין ברייזעלע — אַ וועכטערל
צוזאַמען מיט זיין טעכטערל,
אין ברייזעלע דאָרט וווינט,
פון עמעצן באַלוינט.

דאָס טעכטערל — אַ זינגערקע,
אַ טענצערקע, אַ שפרינגערקע —
נאָר זינגען, טאַנצן בלויז,
איז לעבעדיק אין הויז!

און קיינער קומט צו זיי אַהין:
אין יעדן ווינקל וווינט אַ שפין,
און קלערט זיין שפינען-קלער,
און ווייטער — קיינער מער!

אַן אַלמערל — אַ שרענקעלע,
צוויי בעטן און אַ בענקעלע,
אַ טיש און שטולן צוויי —
אָט דאָס פאַרמאָגן זיי.

אָט דאָס איז גאָר! אַ שטיבעלע
פיר איילן קוים — אַ גריבעלע,
אַ דעכעלע אויף ווענט,
אויף ווענטעלעך געלענט.

און אונטער שטרויען דעכעלע,
און אונטער שטרויען סטרעכעלע —
אַ בוידעמל גאָר קליין,
דאָס בוידעמל אַליין.

און אויפן בוידעמל פאַרשפאַרט,
פון טעכטערל אַריינגענאַרט,
אַ שֵדעלע דאָרט וווינט
— אַ קליינינקער, וואָס שטוינט —

און שטוינט, און טראַכט און וווּנדערט זיך,
פון אַלע אָפּגעזונדערט זיך
— שוין נישט די ערשטע וואָך —
און לעבעדיק איז דאָך.

פאַרשלאָסן אויף אַ שלעסעלע
זיצט שֵדעלע פאַרגעסעלע
און גענעצט מיטן טראָפּ,
און שאָקלט מיטן קאָפּ.

אויף בוידעם אין אַ פּעסעלע
ער האָט דאָרט זיין געזועסעלע,
אין טינדעלע — וואָס לער,
און ער — און קיינער מער.

אַ שידעלע — אַ לֵצעלע,
אַ קיילעכדיקער פּלעצעלע,
וואָס ס׳וואַקסט אויף אים דאָס שמאַלץ,
וואָס דיקער ווערט ער אַלץ.

— „מיין שעצעלע, מיין קעצעלע,
„מיין לאַקריץ זיסער פּלעצעלע!"
רופט טעכטערל אים מילד:
— „מיין פּלעצעלע געפילט!"...

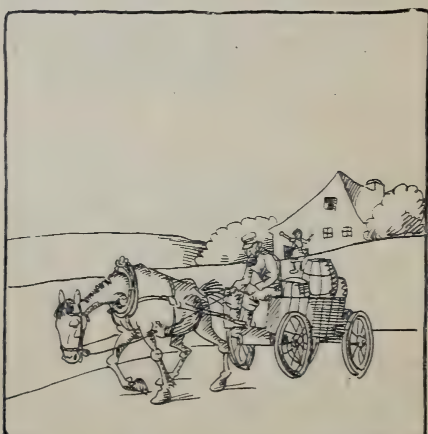
און טראָגט אים אויף אַ טעצעלע,
און שפּילט זיך מיט דעם לֵצעלע
דאָס טעכטערל, און לאַכט
פון פרי ביז שפּעט ביינאַכט...

פאָרט ווערכטערל אין געסעלעך,
מיט ביר מיט פולע פעסעלעך,
פאַרמאַטערט און פאַרשמאַכט,
פון טעכטערל פאַרטראַכט.

ער פאָרט אַהין, ער פאָרט אַהער,
און פלוצים ווערט אים שווערער שווער,
און ס׳פאַלט אים פלוצים איין:
מיט טעכטערל וואָס ט׳זיין?

מיט טעכטערל וואָס ווערן וועט?
צו וועמען אַלץ געהערן וועט,
ווען ווערן וועט ער אויס?
ווען ווערן וועט זי גרויס?

אויף הייוון אַ געקנאָטענע,
זי וואַקסט דאָך אַ געראָטענע —
אויף הייוון פונם ברויז
פון שוים פון ביר אַרויס!

וואָס ט׳זיין, וואָס ט׳זיין מיט טעכטערל?
פאַרטרויערט ווערט דאָס וועכטערל,
פאַרחושט זיך אין דערמיט,
און פאָרט מיט שווער געמיט —

אין קרומע, לאָמע געסעלעך
מיט טומלדיקע פעסעלעך —
ער פלאָנטערט זיך אַרום,
אַנטשוויגן שטיל און שטום.

און אָפּגעפּאַרטיקט מיטן ביר,
ער איילט צו טעכטערל, צו איר,
פאַרדאגהט און פאַרקלערט,
און פינסטער, ווי די ערד —

צוריק, צוריק צום הייזעלע,
צום הייזעלע — צום ברייזעלע,
מיט פענסטער און מיט טיר,
צום ברייזעלע פון ביר!

אַ מידער, אַ געבויגענער
מיט שטימע אַ צעצויגענער —
ער קומט אין שטוב אַריין
מיט ווערטער: „וואָס וועט זיין?“

און מער אַ פּיפּס ניט, און פאַרקלערט,
און מער ניט, וואָס אַ האָר איז ווערט,
און מרה שחורהדיק און שווער,
און אין דעם בערדעלע אַ טרער,

און זעצט זיך לער און אָפּגעלאָזט,
דעם קאָפּ צו דר'ערד אַראָפּגעלאָזט,
און וואַרט פאַרשטאַרטערהייט
אויף טעכטערלס די רייד.

און יענע ווייסט שוין וואָס ער מיינט,
צעשמייכלט זיך אַזוי באַחנט,
און טוט דאָס אירע, טוט,
און ענטפערט: „זייער גוט!"

און טוט אַ שפּרונג ביז דעכעלע,
ביז דעכעלע מיט סטרעכעלע,
ביז בוידעמל אַרויף,
ביז בוידעמל אַרויף!

און דאָרטן — גלייך צום פּעסעלע,
צום שׂדעלעס געזעסעלע.
אַ שאָקל מיטן קאָפּ:
און פּעסעלע — אַראָפּ.

— „אַראָפּ, אַראָפּ דו, קייקעלע,
„דו אָנגעבלאָזן פּייקעלע!
„אַראָפּ, אַראָפּ צו אונז,
און ווייז אַ נייעם קונץ!"

און פּעסעלע, און שׂדעלע,
געטריבן, ווי אַ רעדעלע,
געיאָגט און ניט געשטערט
זיי פאַלן צו דער ערד.

און שׂדעלע אויף דילעכל
צעיאָגט זיך, ווי אַ מילעכל,
און היפּערט אויף איין פוס —
אַן אמתער גענוס!

ווי אַ צעשטיפּטער ייִנגעלע,
ער ווייזט אַ רויטי צינגעלע,
צעפלאַקערט און צעבּרענט,
און שטעלט זיך אויף די הענט.

און קרימט די שרעק און שרעקעלעך,
און קנייפּט זיך אין די בּעקעלעך,
די רויטע פאַרב זאָל שטיין,
אוז קייכט מיט אַ געוויין,

און שלאָגט זיך אין זיין בּרוסטעלע,
און הוסט מיט דראָבּנעם הוסטעלע,
און הוסט און ניסט און זינגט,
אוז מיט אַז אייגל ווינקט —

און אַז שוין גוט צעהוליעט זיך,
ער ברעכט זיך, און ער קוליעט זיך,
און וווּנדער־קונצן מאַכט —
ווערט שטיבעלע צעלאַכט:

און פריילעך איז דער וועכטערל,
און לעבעדיק דאָס טעכטערל,
און שפּינעלעך — צעטאַנצט
אין שפּינעכצן געגלאַנצט — —

יאָ, יאָ — עס שטייט אַ הייזעלע,
אין ערגעץ שטייט אַ ברייזעלע,
צופרידן אָן אַ שיער —
אַ ברייזעלע פון ביר.

אין ברייזעלע אַ וועכטערל
צוזאַמען מיט זיין טעכטערל
אין ברייזעלע דאָרט וווינט,
פון עמעצן באַלוינט!

אַ ברייזל, ווי אַ ברייזעלע!
אַזאַ אין כישוף־קרייזעלע
נעמט ס'ברייזעלע אַרום
פון אומעט־אומעטום...

און דאָרטן אין אַ פּעסעלע
וווינט לצעלע פאַרגעסעלע,
פאַרגעסעלע מיט זיי,
ביז — פאַלן וועט אַ שניי!

א י נ ה אַ ל ט